

Adresáti:

Pán Valdis Dombrovskis (výkonný viceprezident, Európska komisia),

Pán Frans Timmermans (výkonný viceprezident, Európska komisia),

Kadri Simson (komisárka, GR ENERGY)

24. apríla 2020

Vec: Zabezpečenie chrbtice energetického systému bez obsahu uhlíka do roku 2050 - výzva na včasné a spravodlivé posúdenie jadrovej energie

Vážení podpredsedovia Európskej komisie,

Vážení pán komisár,

Sme skupina vedcov a environmentalistov zastupujúcich akademickú obec a občiansku spoločnosť, ktorí dôrazne podporujú cieľ dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. Zmena podnebia je jednou z najväčších výziev, ktorým dnešný svet v súčasnosti čelí, a sme presvedčení, že zanechanie lepšej planéty tým, ktorí prídu po nás by malo byť naším poslaním. Ak nebudeme konať teraz, veľmi pravdepodobne budeme v budúcnosti čeliť mnohým ďalším výzvam vrátane pandémie, prírodných katastrof, migračných vln a nezvratných zmien v životnom prostredí. To zasa vytvorí obrovské finančné a sociálne náklady tak pre svetové hospodárstvo, ako aj pre celú ľudskú spoločnosť. Preto sme privítali a prijali dlhodobú stratégiu z roku 2018 - Čistá planéta pre všetkých - a Európsku ekologickú dohodu z roku 2019.

Vítame iniciatívy a nástroje navrhnuté pre finančný sektor s cieľom umožniť ekologickú transformáciu

Aj keď by udržateľná transformácia mala byť považovaná za najvyššiu politickú prioritu, uvedomujeme si, že je spojená s významnými ekonomickými nákladmi. Preto dôrazne podporujeme akčný plán pre udržateľné financie, ktorý by mal umožniť naše ambície v oblasti hospodárstva a zmeny klímy a zabezpečiť, aby sme zachovali našu planétu pre budúce generácie. Po zavedení nariadenia o taxonómii by sa investorom mali poskytnúť spoľahlivé informácie o tom, ktoré činnosti a technológie prispievajú k cieľom udržateľnosti. Pre investorov bude nariadenie o taxonómii kľúčovým nástrojom na usmerňovanie financovania správnym smerom, a preto musí byť navrhnuté opatrne a premyslene.

Sektor energetiky čelí veľkej transformácii

Odvetvie energetiky stále predstavuje najväčší podiel na celkových emisiách skleníkových plynov (28,2% v roku 2017, podľa údajov Eurostatu). Aby sa dosiahla klimatická neutralita, bude sa toto odvetvie musieť nevyhnutne podrobiť veľkej transformácii. Plne súhlasíme so závermi dokumentu *Čistá planéta pre všetkých*, ktorý uznáva, že jadrová energia bude spolu s obnoviteľnými zdrojmi tvoriť oporu európskeho energetického systému bez emisií uhlíka. Obe formy energie môžu poskytnúť európskemu priemyslu a domácnostiam nízkouhlíkovú energiu a výrazne zlepšiť kvalitu ovzdušia pre

európskych občanov. Inými slovami, technológie, ktoré môžu umožniť energetickú transformáciu, už existujú - a dnes fungujú.

Jadrová energia by mala byť prvkom stability v Európe, ktorá je neutrálna z hľadiska klímy

Aby sme bojovali proti zmene klímy a obmedzili nárast globálnej teploty (ideálne) pod 1,5 ° C, musíme konať hneď teraz. Mnoho európskych krajín sa rozhodlo čo najskôr vyradiť fosílna palivá a iné v súčasnosti vyvíjajú stratégie na pripojenie sa k nim. Elektrifikácia bude pravdepodobne kľúčovým faktorom prechodu na čistú energiu a vytvorí rastúci dopyt po elektrine. Bude to tak aj pri širokom uplatnení „prvého princípu energetickej efektívnosti“, ktorý kompenzuje časť zvýšeného dopytu. EÚ musí mať dostatok výrobných kapacít, aby mohla uspokojiť dopyt po čistej, dostupnej a spoľahlivej energii.

Napriek tomu, že sa obnoviteľné zdroje energie rýchlo rozvíjajú, nedokážu zabezpečiť primeranú výrobu. Energetický systém postavený výlučne na obnoviteľných zdrojoch energie, riešeniach na strane dopytu a flexibilitate by spôsobil významné problémy so stabilitou systému. Okrem toho by si to vyžadovalo zásadnú reštrukturalizáciu a výstavbu energetických sietí v celej EÚ.

Vyzývame preto Európsku komisiu a všetkých tvorcov politiky EÚ, aby prijali cestu stanovenú v dlhodobej stratégii „Čistá planéta pre všetkých“ a vybudovali dekarbonizovaný energetický systém z obnoviteľných zdrojov a jadrovej energie „poskytujúcej mu chrbticu“. Jadrová energia poskytuje nízkouhlíkovú a spoľahlivú energiu s nulovým znečistením, ktorá pomáha uspokojovať potreby európskych občanov a priemyslu. Aby sme to však mohli pre spotrebiteľov účinne, efektívne a za čo najmenšiu cenu urobiť, je nevyhnutné, aby sme mali predvídateľný politický rámec, ktorý vysielá investorom jasný signál o budúcej úlohe jadrovej energie, pričom jadrová energia je dôležitou súčasťou riešenia v boji proti zmene klímy

Žiadame o posúdenie jadrovej energetiky v rámci taxonómie EÚ na základe dôkazov

Skupina technických expertov EÚ (TEG) pre taxonómiu dospela k záveru, že existujú jasné dôkazy o tom, že jadrová energia významne prispieva k zmierňovaniu zmeny klímy. TEG však tiež dospela k záveru, že v tomto okamihu „dôkazy o jadrovej energii sú zložité a v taxonomickom kontexte je ešte zložitejšie vyhodnotiť ich“, pokiaľ ide o potenciálne významné poškodenie iných environmentálnych cieľov. Výbor odporučil vykonať rozsiahlejšie technické práce.

Keďže diskusia o jadrovej energii je často predovšetkým politická a emotívna, je nevyhnutné, aby hodnotenie kritéria „Nespôsob žiadne významné škody“ (Do Not Significant Harm - DNSH) pre jadrovú energiu ostalo prísne technické, založené na dôkazoch a aby ho uskutočňovali kvalifikovaní odborníci.

Niektoré protijadrové skupiny už požadujú vylúčenie jadrovej energie zo zoznamu udržateľných činností v rámci taxonómie. Väčšina predložených argumentov sa nezakladá na vedeckých dôkazoch. Preto ako vedci a výskumníci cítime potrebu objasniť niektoré z vyhlásení používaných na diskreditáciu jadrového sektora:

- Jadrová energia v súčasnosti poskytuje viac ako 47% nízkouhlíkovej výroby elektrickej energie v EÚ. **Jadro každoročne v Európe ušetrí pol miliardy ton emisií CO₂ v porovnaní s fosílnymi palivami, čo je viac ako emisie Spojeného kráľovstva alebo samotného Francúzska;**

- **Emisie produkované jadrovou energiou počas životného cyklu sú priaznivejšie ako emisie z obnoviteľných zdrojov.** Podľa údajov Medzivládneho panelu pre zmenu podnebia (IPCC) sú jadrové emisie rovnaké ako pri veternej energii a sú štvornásobne nižšie ako pri solárnej energii s 12 g CO₂/KWh. Analýza IPCC pre jadrovú energiu zahŕňa celý životný cyklus vrátane ťažby uránu, obohacovania a výroby paliva, výstavby zariadení, ich využívania, vyradovania z prevádzky a dlhodobého nakladania s odpadom;
- **Analýza uznaných údajov o vyrovnaných nákladoch na energiu (LCOE) jasne ukazuje, že jadrová energia je konkurencieschopná s inými nízkouhlíkovými zdrojmi energie.** Opäť, na základe údajov IPCC sú LCOE jadrovej energie v priemere polovičné ako pre slnečné alebo morské veterné zdroje porovnateľné s pobrežnými veternými zdrojmi;
- Vo vyrovnaných nákladoch na elektrinu sa navyše nezohľadňuje hodnota stabilného a spoľahlivého napájania. Jadrová výroba energie sa nespolieha na poveternostné podmienky a poskytuje spoľahlivú energiu pre priemysel, dopravu, nemocnice, domácnosti a podniky 24 hodín denne, 365 dní v roku. Súčasná kríza COVID-19 poskytla jasný dôkaz o tom, že táto hodnota sa ukáže v čase krízy, keď je nedostatok energie. **Zabezpečenie spoľahlivej energie by malo byť imperatívom pri tvorby politiky;**
- **So silným a pozitívnym regulačným rámcom existuje obrovský potenciál na skrátenie doby výstavby a nákladov na nové jadrové projekty.** Posledné projekty v oblasti modernizácie a harmonizácie dodávateľského reťazca v jadrovej energetike ukázali, že zjednodušené požiadavky na dodávateľov spolu s výhodami sériovej výstavby môžu rýchlo zvýšiť rýchlosť nových stavieb pri súčasnom znížení nákladov a zachovaní bezpečnosti;
- **Jadrová energia môže byť flexibilná a nenaruša využívanie obnoviteľných zdrojov.** Posledné zistenia Technologického inštitútu v Massachusetts (MIT) ukázali, že flexibilná prevádzka jadrových elektrární môže znížiť celkové náklady na elektrickú energiu a znížiť emisie uhlíka v elektrických energetických systémoch. Rozvoj a uvoľnenie potenciálu malých modulárnych reaktorov (SMR) môže tiež prispieť k väčšej škálovateľnosti a potenciálne zníženiu nákladov na jadrové reaktory a požiadavkám na čas potrebný na ich výstavbu;
- **Flexibilná jadrová prevádzka môže pomôcť pridať do siete viac veternej a slnečnej energie.** Jadrové a obnoviteľné zdroje energie by mali byť partnermi v boji proti klimatickým zmenám, bohužiaľ, niektorí protivojnoví aktivisti vytvárajú bariéry a podporujú mýty o jadrovej energii, že podkopáva využívanie obnoviteľných zdrojov. Čas na boj proti zmene klímy je veľmi obmedzený. Preto musí byť umožnené, aby všetky nízkouhlíkové a čisté technológie, ktoré môžu prispieť k boju proti zmene klímy, prispeli a boli súčasťou riešenia;
- **Jadrové elektrárne sú chránené pred stúpajúcou hladinou mora a povodňami.** Globálne bezpečnostné normy Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) vyžadujú od prevádzkovateľov, aby zohľadňovali riziká vyplývajúce z stúpajúcich hladín morí. Je tiež dôležité, že aj v najhorších prípadoch modelovaných podľa IPCC, ak sa hladina morí zvýši o jeden meter do roku 2100, bude súčasná jadrová flotila už vyradená z prevádzky a novopostavené elektrárne sa dajú ľahko prispôsobiť akýmkoľvek potenciálnym výzvam, počas projektovania a výstavby;
- **Regulačný rámec MAAE a EÚ zabezpečuje, aby jadrové elektrárne spĺňali najvyššie bezpečnostné normy.** Tento rámec sa uplatňuje na celý jadrový životný cyklus vrátane nakladanie s jadrovým

odpadom a zabezpečuje bezpečné nakladanie s jadrovým odpadom z dlhodobého hľadiska. Riešenia dočasného skladovania, ktoré sú plne funkčné na celom svete, sú licencované príslušnými orgánmi, sú v súlade s najvyššími bezpečnostnými režimami, sú vyvíjané transparentným spôsobom a podliehajú prísnemu posudzovaniu vplyvov na životné prostredie;

- Súčasne s tým **jadrový priemysel v spolupráci s regulačnými orgánmi rozhodol a v niektorých prípadoch už začal dodávať zariadenia na bezpečné a dlhodobé zneškodňovanie jadrového odpadu**. Európska komisia nedávno uznala, že Fínsko, Francúzsko a Švédsko vyvíjajú svoje riešenia pre dlhodobé skladovanie vysoko aktívneho odpadu.

Jadrová energia je dôležitým a zavedeným zdrojom energie pre európskych občanov a priemyselné odvetvia a má zásadný význam pre stabilitu energetických systémov. Existujúci prísny regulačný režim definuje pre jadrový sektor zásadu „nespôsobovať žiadne významné škody“ a zaručuje, že jadrové elektrárne sú prevádzkované bezpečným a udržateľným spôsobom vrátane ich vyradovania z prevádzky a nakladania s použitým palivom.

Medzinárodné orgány vrátane Medzivládneho panelu pre zmenu klímy a Medzinárodnej energetickej agentúry uznávajú úlohu jadrovej energie v boji proti zmene klímy a ich analýza a závery poskytujú presvedčivé dôkazy o tom, že jadrová energia je bezpečná, konkurencieschopná a udržateľná. Aj samotná Európska komisia uznala, že jadrová energia spolu s obnoviteľnými zdrojmi energie by mali byť chrbtovou kosťou energeticky neutrálneho energetického systému.

Z vyššie uvedených dôvodov vyzývame Komisiu, aby nadviazala na správu TEG a umožnila „spravodlivé“ a včasné odborné posúdenie jadrovej energie z hľadiska kritéria DNSH. Toto hodnotenie musí byť založené na vedeckých dôkazoch a nemalo by byť ovplyvňované žiadnou politickou alebo ideologickou agendou. Boj proti klimatickým zmenám je vec najvyššej naliehavosti, musí sa umožniť, aby prispeli všetky nízkouhlíkové zdroje energie, a konečná taxonómia udržateľného financovania musí tieto body rešpektovať.

Kópie pre:

pani Charlina Vitcheva , generálna riaditeľka, JRC

pán Patrick Anthony Child, námestník generálneho riaditeľa, DG RTD

pán Mario Nava, riaditeľ, Horizontal Policies, DG FISMA;

Členovia expertnej skupiny členských štátov pre taxonómiu udržateľného financovania EÚ